

פרווקול מס' 19/ד

מישיבת ועדת הכספים, סיום ג', י"ג בכסלו תשס"ו
(7.12.54), בשעה 16.30.

נדבחים: חברי הוועדה: י. גורי - היו"ר
א. טרופ
א.ס. גניחובסקי
ח. לנדן
א. הרצפלד
ז. שפר
ש. דיין
ח. רובין
י. פורדר

מוזמנים: ד"ר פיקר - סגן מזכיר הממשלה
מר הלוי - מטעם משרד המסחר והתעשייה
מר יפה - מטעם משרד המסחר והתעשייה
מר ארנון - מטעם האוצר

- סדר-היום: 1. שאלת הסקריפים;
2. אישור חלוקת הכלואים המיוחדים בתקציב לשנת 1954/55.

היו"ר י. גורי: מטענו את סקירת ד"ר פיקר על חברות הסקריפ וכל הכרוך בהגשת מצרכי מזון דרכן, נשאלו שאלות וד"ר פיקר אף ענה עליהן. היום לדעתי עלינו להתרכז בדיון בעצם בעניין. ראשית כל אבקש את נציגי משרד המסחר והתעשייה להביע את דעתם בנידון.

מר הלוי: קשה לי לוטר מה עמדת המשרד מאחר שבאופן רשמי לא קיימנו דיון על הצעותיו של ד"ר פיקר, כך שאינני מוסמך למסור מהי עמדת המשרד לגבי ההצעות. אני יכול להוסיף רק שני דברים: א) המשרד בשנתיים האחרונות טיפל בעניינים אלה ובתקל בעשרות תופעות חמורות המחייבות שינוי הנהל הקיים, והוא הגיע למסקנות המבוטאות על אותן בנקודות עליהן רומז ד"ר פיקר. ב) גם מצדנו הוגשה הצעה - ללא כל קשר עם הצעותיו של ד"ר פיקר - הצעה שגם היא דיברה על 2.5 מיליון דולר למצרכים, ואני מבין שאותו קו מחשבה הדרוך גם אותנו, אנשי משיבת המזון, באופן שדוטבי בי בנקודה זו אנו קלענו כמעט לאותו עניין. אלא שלא קויים דיון בהצעות המשרד ואינני מוסמך למסור דבר מוחלט בשם המשרד בכל השאלות המתעוררות.

היו"ר י. גורי: בניח שהממשלה לא תמצא לאפשרי להסקיע 2.5 מיליון דולר לקניית מצרכים; מה הם איפוא התיקונים האפשריים, אם לא לחסל לגמרי את חברות הסקריפ, כי אין שוללים אותן כליל, אלא מביעים תביעות לסלק את כל התקלות הכרוכות בעניין הסקריפים. ברצוני לשאול, מהי הדרך, בנקודת מבט משרד המסחר והתעשייה, לתקן את המצב.

מר הלוי: תוך נסיוננו המציאותי בוכחנו לדעת שהדרך להלחם בתופעות היא - לספק את הדרישה. אנו זהים לחלוטין עם הערכותיו של ד"ר פיקר שגם בדרך זו מפסידה המדינה מטבע, וזו אשליה לחשוב שאם לא נקציב הרווחנו, להיפך, אולי הפסדנו יותר בדרך עקיפין. אביא לכך דוגמה אופיינית: מהרגע שהעלינו את מחיר הסוכר ואיפשרנו לתעשייה לקבלו בכל כמות שהיא מעובינת בה, מרגע זה מצדך זה יצא מרשימת מצרכי המזון של הסקריפים. מצד שני הצריכה הכללית לא עלתה והאוצר קיבל אף חלק מההכנסה. כלומר, צריך לספק לרחוב אותם המצרכים הספציפיים המוברחים כעת. אינני מכיר את תוכנית פיקר לפרטיה, אבל הרשימה שאנו הגשנו כוללת אותם המצרכים החיוניים שמורגש מחסורם.

ברור שהנוהג היום, על הסידורים הטכניים של הטיפול על ידי החברות, אינו אלא עקיפה גסה של הנוהל החוקי, אך הסדר לא הסיק מסקנות סופיות לגבי הנוהג הזה. הוכנסו מספר תיקונים - בטקום רשיון יבוא כללי דרשנו רשימות ספציפיות לגבי כל כמות ולגבי המחיר, הטלנו הגבלות גם לגבי ארצות מסוימות, שלא יקנו בדולרים חופשיים בארצות שיש קלירינג. ראינו שגם בשטח מכירת וקניית סקירפים, שכאילו טיועדים לטוסדות מסוימים, יש תקלות. יש בדרך של הוראות אדמיניסטרטיביות בלי פיקוח חסר ונטרף ובלי מסקנות לגבי עוקפי ההחלטות ענין זה לא יוסדר, אין זו הדרך לטיפול בענינים אלה, כפי שהתפתחו בחומרה חריפה מאד. אנו דנו בענינים אלה שבתנאים, וברגע שנודע לנו כי הוטל על מר פיקר על ידי הממשלה לערוך סקר כזה, הפסיק סדרנו לשפל בנושא זה.

א. טענות:

קשה לי לקבל את הודית הממשלה

כי השלטונות אינם יכולים לעשות דבר לגילוי אלפי טונות סחורה, ואנני זוכר שהיו זמנים כשאפשר היה לערוך בקורת מה נמצא במקרו של כל אחד ואחד. אולם לאור המצב הזה אנסה לומר את דעתי, כיצד אני חושב שאפשר להסדיר את הענין.

במידה שלטדתי את בעיית הסקירפים, סתוך הדו"ח של ד"ר פיקר, ישנו המון אחד גדול. שבטקום לחכות סמישהו ירצה לקנות תעודת סקריפ ולשלוח מתנה לקרובו, החברות יוצרות קרובים טלהן, ואם מישהו צריך להעביר כסף למוסד מסויים, עושה לו חשבון שיטטור את הכסף לחברה, יקבל חבילות כמתנות, ובצורה כזו יקבל יותר כסף. הממשלה היתה צריכה לחפש דרך לטנוע זאת.

ברצוני להציע לממשלה שני דברים: א) לדעתי אפשר לעשות תיקונים בלי להתמס באמצעי הדרסטי - חיסול חברות הסקריפ. אפשר למשל לקבוע, כי אדם זכאי לקבל חבילת-מתנה מספר פעמים בשנה, נוסף על כך, יש לדאוג כי יינתן מספר תעודת הזינוי, השם הסדוייק לפי תעודת הזינוי, בכדי שלא יוכלו ליצור רשימות פיקטיביות של קרובים פיקטיביים.

ב) טוף טוף אין אצלנו מוסדות אנונימיים, ואני טרטה לעצמי לקבוע שאין כמעט אף מוסד אחד שהוא מקבל תמיכה מחוץ לארץ - בצורה זו או אחרת - ויחד עם זה אינו מקבל תמיכה מהממשלה. אם כן, הממשלה צריכה לפקח על מוסדות אלה, לעקוב אחרי חשבונותיהם בטבע חוץ, ובמידה גדולרים בעלמים היא תזהיר את המוסד שתפסיק את תמיכתה, כי המוסד מקבל כספים בדרך אחרת.

ט. דיון:

אני רוצה לשאול את נציגי סדר המסחר והתעשייה, מדוע מסדרם טובל גניבות כאלה? התחילו במתנות והדבר הפך לפיקציה, מדוע צריך לסבול זאת? אני טומע בקורת, שבאם יהיו עודפים במצרכי מזון, אז ממילא ירדו המחירים. אני אומר שגיטה זו אין לה כל מחיזה, משום שכשיש שפע אינם טורידים את המחירים אלא מתנגדים בקרטלים והמחירים אינם יורדים.

אני רוצה בזה גם אחת התקלות בשטח החקלאי. היום יש לנו מזון במידה מספיקה, איבנו זקוקים ליבוא מזון, ואם מישהו רוצה לשלוח מתנה לקרובו, הוא יכול לשלוח דולרים והמקבל יוכל לקנות את הכל בארץ. כי אחרת, המדינה שלבו טוצנת כמדינה של שבוררים, כאילו הארץ רעבה, וזה גם עלול להשפיע ליחס האגשים בחוץ לארץ לגבי עלייתם לארץ. אני טוען שיש לנו מזון בשפע: ירקות - עודפים, חלב - די, עופות - גם נוסיק עוד טיליון עופות יהיה גם בשר וביצים בשפע, פירות - בשנה שעברה היו עודפים של שזיפים, הטבה יהיו עוד יותר, גם של ייעצבים, ותפתח זהב זה גם כן פרי, ואם מביאים שפע של מצרכים הבאם בקופסאות, ברור שלא יקנו את פרי הארץ.

מדובר על 2.5 מיליון דולר לקניית תוספת מזון. אם רוצים שיהיה שפע של בשר, הרי נוטב להקדיש כסף זה לקניית פרות וכבשים. אני חושב שצריך להעלות את הטכס על יבוא מצרכים כאלה בצורה כזו, סך מעטים יוכלו לקנות, והרוב יסתפק בייצור המקומי.

ח. רובין:

אני בעד זה להפסיק את ענין הסקריפטים.
זו, לדעתי, אחת התופעות הסטטיות את
הסדינה במטריקה. גוסף על כך, בכל הענין הזה
רבה של חוסר יושר מסודי - לגבי התורה ולגבי סקבל הסתנה. אין הסקבל
סקבל אותה תורה כנגד מה שזולחים לו.

אני רוצה בזה גם אחת מהדרכים לעסקי טבע
פסולים - הכנסת טבע לארץ בדרך פסולה.

יונה בעיה לא סאת חסורה - תרונות למסודות.
איזה סוסד צדקה סקבל תרומה, והתרומה סופיעה בסוק.

מהו הפתרון? - לדעתי: יבוא סטטלתי של

טצרכים; פירוש הדבר, לא יבואן פרטי יבצע את היבוא כי אם הסטטלה בעצמה.
אם יהודי בארגנטיה רוצה לתרום 30 אלף סטטיות צמר למסוד פסויים - והיה
דבר כזה - יטסור אותן לבא כוח הסדינה בארגנטיה, ותחליט הסדינה באיזה
צורה היא סבכרת לתת למסוד 30 אלף סטטיות מלה - או תיתן את הסטטיות או
את תפורתן בלירות ישראליות. ופי שירצה לשלוח ליטיבה 50 אלף קופסאות
בטר, יטסור אותן לנציג סדינת ישראל בניו-יורק, לסטל,
והסטטלה תחליט מה לעשות ב-50 אלף קופסאות מלה, ותיתן את תפורתן לפי
טיקול דעתה לאותה יטיבה בארץ.

אשר לחבילות של פרטים: איבני סתנגד לסליחת
סתנות למנטיס פרטיים אבל בדרך הסקובלת, דרך הדואר, באופן שאם הפכט
יטיס לבטאדם סקבל חבילות בסטפר טוגזם, יבדוק את הדבר.

הצעותי הן איפוא: א) יבוא סטטלתי של טצרכים,
בטכום שיבקע; סכירת הסצרכים באנויות רגילות; סדיניות סחירים סותאסת
לסצב ההספקה בארץ, סתוך הבחח, סמה שייט בארץ ומה שאינו דרוש, סזה צריך
להיות רווח ניכר לסטטלה. ב) הפסקת סליחת סתנות וסחורות למסודות, מלא
סטירתן לסלטונות הסדינה. ג) סתנות של פרטים אל פרטים ייטלחו באבילות
ארוזות באוץ לארץ יטר אל הסקבל. סובן סטליו סצריך לחטל חכרות הסקריפ.

א. הרצפלד:

אין אני בדעה סצריך לאסור קבלת סתנות, כי
יש אנשים בצרכים, יש אנשים טעוניבים בזה,
זה גם ענין של קטר איבטיטי וסנטיפונטיס; מולם כל הפעולה הזו צריך להעביר
לאפיקים סחירים והטטלה היא: כיצד לסנוע עקיפת החוק. אני שואל, האם
אין אפשרות להבטיח שלא תהיה רכמות וכל זה יעשה ללא בוטה וחרפה?
האם הקונסוליות שלנו באוץ לארץ איבן יכולות לספל בענין? מולי אפטר לסצוא
את הדרך שהסצרכים יהיו בארץ וסקבל התרומה יקבל צ'ק ויקנה לו בארץ
את הסצרכים הרצויים לו.

ז. שפר:

היה זמן שכל הענין הזה סקורטיס לו סקריפ
היתה לו הצדקה מוביקטיבית - בארץ לא היה
סלטי של סחורות, לא היה ליצור של טצרכים חיוניים, הארץ היתה רעבה.
היה זה לפני 6 שנים, מיד לאחר סלחמת השיחרור. מולם סצב זה בסתנה טיסודו,
הייצור בארץ - הן במעטיה, הן בהקלאמות והן בסירותים - עלה בעטרות מחוזים,
אפטר לומר כעת כי אין רעב בארץ. מולם הסטורה, ההרגל שהיה הפך להיות
סקוד ניצול ססחרי של חכרות בוודות, והניצול הוא בזה שכל סכך היבוא
הזה יוצא בהפסדו, על ידי ירידת ערך הלירה הרבה יותר טאטר הער סקורטיס
לו מצלנו הער הסציאותי. כל הארגוטנטציה סזה בותן הכנסה לאוצר פסולה
בעיני, כי אם יציעו לעשות רפורמה באופן שהאוצר יקבל מהטכס 3 סיליון ל"י
בטקום סיליון מחד, הרי ערך הלירה ירד עוד יותר. על כן אני חושב סזה לא
רק לא סביט תועלת, אף סזיק. מנו סדברטיס על סדיניות של יצוב הסחיריח,
ואי אפטר להתעלם סכך סירידה כזו בער הטבע סספיעה בכיוון הפוך.

אם נרצה את הלוח הסטטיסטי של כפירות הסצרכים
סחברות הסקריפ הביטי לארץ - כולל יבוא חכרות השי - נראה ספילולי 1953
עד יוני 1954 הובאו לארץ 5,337 טון סחורות סכל הסוגים. היו הצעות,
ססצרכים מלה יובטן על ידי הסטטלה. ניסיתי לעשות חשבון כל שהוא, מה
יהיה ערך היבוא הזה לישוב בארץ וסתברר שאין לו כל ערך, סטום שהוא ססתכך
בסופו של דבר ב-3.5 קילו לנש בשנה, ולדעתי אין לזה כל חשיבות.

ואם נשית לב לסוגי המצרכים - סוכר, שמנים, פירות מיובשים, קפה, תה, חלב שמוסר, יוקולדה, תפוחי עץ, אפונה - ואם ניקח לחוד כל סוג - ונביא שיש 10 סוגי מצרכי מזון - הרי היבוא הזה יגיע לשליש קילו לנפש בסנה סכל סוג וסוג. איזה הצדקה מוביקטיבית יש לכך, שהו כגון הדבר המועיל? והמטלה אינה יכולה לעשות יבוא שלא יהיה שווה לכל נפש, ואם היא תרצה שיהיה ערך ליבוא הזה תצטרך להגדיל את הכמויות פי 10, וכמובן שאין לנו אפשרות כזוהת. לכן פתרון זה לא נראה לי - שהמטלה תעשה את היבוא בעצמה.

לפי דעתי צריך להפסיק את כל העניין כולו, אין צורך ביבוא זה לא בידי חברות ולא בידי הממשלה. נאשר לפתנות פרטיות, הן אינן זקוקות לאורגניזם מיוחד, מדם יוכל גם להבא לשלוח ולקבל חבילה במסעות הדואר.

ונבארת פתונה שאלת הפתנות הנשלחות למוסדות. כגון סוכרחה להיות הגבלה - לא להפסיק את שליחת הפתנות אלא להפסיק את המסחר. התורה בחוץ לארץ ימסור את התרופה בתנאי שהסחורה לא תגיע למוסד, על סנת שהמוסד לא יוכל לסחור בה, אלא תגיע למטלה והמטלה תמכור אותה כפי שתמצא לנכון. התמורה, כמובן, יקבל המוסד.

ההטלה המפורפת לסקר, שתהיה רק חברה אחת בעלת שתי זרועות - אחת בארץ ואחת בחוץ לארץ - לא נראית לי, טסום שאינה עונה למטלה היסודית של מיסור המסחר במזון נוסף, מיסור יבואו והמסחר בו, פרט למתנו מיסיות ופתנות כספיות למוסדות שונים.

היו"ר י. גורני: אמציא את הפרוטוקולים ששתי היסיונות לד"ר פיקר, ונציגי משרד המסחר והתעשייה ובטי כוח האוצר, והישיבה הבאה נקדיש לסיכומים. אני מבקש את חברי הועדה שיש להם הצעות לנסחן, והם הדין לגבי נציגי משרד המסחר והתעשייה.

ח. רובינ: יש לי הצעה לסדר היום: קראתי היום בעתון "הארץ" ששר האוצר תובע ממשרד המסחר והתעשייה להעלות את דמי הרשיונות לבעלי עסקים ובעלי מקצועות. מבלי לדעת אם הידיעה נכונה או לא, מבלי שמעמוד על תוכנה, ברצוני להזכיר שלפני הדיון בתקציב הקודם הוחלט כגון שלא יהיה טום סינוי בנוגע לדמי הרשיונות, מבלי שועדת הכספיה תדון ותאשר זאת. אני מציע להכניס טאלה זו לסדר יומה של הועדה ולהודיע לשר האוצר שאין הוא יכול להעלות את דמי הרשיונות מבלי שיתקיים דיון בוועדת הכספים.

היו"ר י. גורני: מעביר לתמורת לבו של שר האוצר את הטאלה ובגדוק בפרוטוקולים שלנו אם אוכל להסתייע בעניין זה.

2. חלוקת המלגות המיוחדות לתקציב לשנת הכספיה 1954/55.

ח. רובינ: לטיבהל ההסברה אני מציע להקציב לירה אחת. המצבי בטוח שהי תועלתו של מינהל ההסברה בצורתו הנוכחית. מצד שני איננו שולל את עצם העניין, את הצורך במנהל ההסברה.

הצבעה

תקציב מנהל ההסברה בסך 500,000 ל"י - אושר
הסתייגות לוח"כ רובינ: המציע לאשר 1 ל"י

א. הרצפילד:
אשר לסכום הסוקצב למסרד הבריאות: אני מבין
שמיין כל סוצא אלא לאשר את התקציב הנוסף,
אבל אני מבקש מיד"ר הועדה שנת השליחה עם שר הבריאות לא יבטל, הסבר
מנחנו צריכים לקבל.

ה צ ב ע ה

תקציב המלומים למסרד הבריאות בסכום של 1,415,000 ל"י - מושר

היו"ר י. גורני:
ברצוני להעיר הערה בקשר לתקציב המלומים
של מסרד החינוך והתרבות. שאלתי שאלה את
שר ארנון, כיצד קרה שסתוך החלוקה הזו בעלם סכום נכבד של מיליון ל"י,
באשר בכל הדיונים הקודמים חסכו שהטיליון הזה הופרט לצרכי החינוך והתרבות
סתוך כספי המלומים. שר ארנון הטביר לי, שסתוך בדיקת התקציב של מסרד
החינוך והתרבות בוכחו לדעת, שאפשר לקיים את תקציב המסרד מבלי להיזקק
להקצבה נוספת. לא אסתיר ששאלתי שאלה את אנשי מסרד החינוך והתרבות, מסום
שהם לא היו יכולים לבוא ולהתנגד להצעת הממשלה, שגם שר החינוך שותף לה.
עד רגע זה לא קיבלתי באורים. מכיוון שכך, אני, יחד עם שר חברי הועדה,
מצביע בעד ההצעה כמו שהיא, אבל קצאתי לנחוץ לרשום בפרוטוקול שהצבעתי
באה לאשר שסטעמי באורים מיד"ר ארנון שעניני תקציב מסרד החינוך והתרבות
מוצאים את תיקונם ללא כל הקצבה נוספת.

ה צ ב ע ו ת

תקציב המלומים למסרד החינוך והתרבות, בסכום של 950,000 ל"י - מושר

תקציב המלומים למסרד המסור והתעסיה, בסכום של 70,000 ל"י - מושר

תקציב המלומים למסרד הסעד, בסכום של 500,000 ל"י - מושר

תקציב המלומים למסרד המספטים, בסכום של 65,000 ל"י - מושר

תקציב המלומים למסרד הפנים - רטויות טקוטיות,
בסכום של 500,000 ל"י - מושר

הישיבה נועלה בשעה 18.15.